

חידושים, הנחיות, הלכות ופרשנויות
בסוגיות של אתיקה מקצועית בעריכת דין

גליון מס' 20 ■ טבת תשנ"ב ■ דצמבר 1991

יוצא לאור ע"י ועדת האתיקה שליד ועד מחוז ת"א בלשכת עורכי הדין ■ העורך: עו"ד יאיר בן-דוד
המערכת: אבן גבירול 30, תל-אביב 64078

חברים יקרים,

אחת לפרק זמן, יש בכלי-התקשורת מי ה"נוכח"
לפתע במערכת השיפוט המשמעתית של לשכת עורכי
הדין והוא שב ומשלה בה את חיצו ביקורתו, בפעם
המי יודע כמה.

לא מכבר היינו עדים לגל כזה של התקפות וביקורות
בעתונות, כאשר ניכר אצל הכותבים והמבקרים כי לא
רק שאינם בקיאים בנשוא ביקורתם, אלא שגם
העובדות הבסיסיות מהם והלאה.

אין אנו מכופפים ראשינו מול הביקורות והמבקרים,
אלא מישרים מבט לעברם.

אמרת לא פעם כי מערכת השיפוט המשמעתית של
הלשכה – ובכללה ועדות האתיקה ובתי הדין
המשמעתיים – הפועלת כולה על טהרת רוח
ההתנדבות של החברים, עושה עבודה נאמנה ומסורה,
בהיקף וברמה כמעט חסרי תקדים במערכות
הציבוריות בארץ.

רק סמלי הוא שממש בימים בהם שורבב שמה של
הלשכה לכלי התקשורת בהקשר של השיפוט
המשמעתית, נתקבל בוועדת האתיקה של ועד מחוז

ת"א מכתב המתפרסם כלשונו בגליון זה של "עט
ואתיקה".

האזרח החתום על המכתב, אחד מני רבים הפונים
מדי יום לוועדת האתיקה, כותב בין השאר:

"לאור יחס נפלא ומתחשב אשר זכיתי מצדכם,
מפתיעה אותי מאוד הטענה מצד פרסומים שונים,
המלעיזים כלפיכם ומאשימים אתכם כסחבת ובעייות
דין וביחס מזלזל כלפי הציבור הרגיל..." והוא מוסיף:
"מעולם לא נתקלתי במוסד ציבורי כלשהו אשר
מטפל בציבור הפונה אליו והמצוי במצוקה בצורה כה
יעילה ואוהדת, המביאה פתרון באופן יעיל ומועיל..."

על אף הדברים האלה, איננו נחים על זרי הדפנה. אין
ספק כי בהיקף העבודה הרב שבו אנו עוסקים,
בהחלט יתכנו טעויות או תקלות, ותמיד יש מה לתקן
ולשפר. מבחינה זו, ביקורת היא דבר רצוי – כל עוד
היא עניינית ומתבססת על עובדות נכונות ומלאות.

בברכה,

עמוס נצר, עו"ד

יו"ר ועדת האתיקה

המשמעתית. על-פי הקובלנה, השימוש בביטויים
"זדונית" ו"מרושעת" במכתב אל חבר למקצוע יש בו
משום הפרת כלל 26 לכללי לשכת עורכי-הדין (אתיקה
מקצועית) התשמי"ה-1982, הדורש כי "בכל ענין
מקצועי יגלה עו"ד יחס חברי כלפי חברו למקצוע. כן
מהווה שימוש בביטויים כגיל הפרת הוראות סעיף 53
לחוק לשכת עורכי הדין תשכ"א-1961, הקובע: "עורך
דין ישמור על כבוד המקצוע של עריכת דין וימנע מכל
דבר העלול לפגוע בכבוד המקצוע". בנוסף, יש בשימוש
בביטויים הנ"ל משום "מעשה... שאינו הולם את
מקצוע עריכת הדין" - עבירת משמעת לפי סעיף 61 (3)
לחוק.

פסק-דין

מה דין שימוש בביטויים
"זדונית" ו"מרושעת"
במכתב לחבר-למקצוע?

העובדות: במהלך חילופי מכתבים בין שני עורכי
דין בענייני לקוחותיהם כתבה עורכת דין לעמיתה
כדלקמן: "הנחתך בסעיף 4 למכתבך הינה זדונית,
מרושעת ומתאימה לאופי המכתב".

עורך הדין הנמנע הגיש תלונה לוועדת האתיקה, וזו
החליטה להגיש נגד עורכת הדין קובלנה לבית הדין

בית-הדין המשמעתי במחוז ת"א החליט להרשיע את הנאשמת בעבירות שיוחסו לה וגזר עליה עונש של ששה חודשי השעיה על תנאי למשך שנתיים, תשלום הוצאות הלשכה בסך 1000 ש"ח ופרסום פסק הדין תוך ציון שמה. על כך הגישה הנאשמת ערעור לבית-הדין המשמעתי הארצי.

החלטת בית הדין הארצי: "קראנו בעיון את סיכומי המערערת ושמענו טענותיה בפנינו וכן את טענות באת כוחה ובי"כ הקובל והגענו למסקנה שאין מקום להתערבותנו בהכרעת הדין ובהרשעת המערערת בבית דין קמא.

עיקר טענתה של המערערת היא כי דבריה במכתב לעמיתה מוצדקים, והיא מתבססת על פסק הדין על"ע 6/77 (פד"י כרך ל"ב, חלק שני עמ' 220) כאשר מפי כבי השופט שמגר (כתוארו דאז) נאמר שם:

"...אין חולק כי מחובתו של פרקליט לנקוט לשון מנומסת מאופקת ומרוסנת הן בפנייתו אל בית המשפט והן ביחסו אל חבר למקצוע... אולם יחד עם זה מוטלת עליו החובה לייצג את עניינו של לקוחו כמיטב יכולתו ואם הוא סבור בתום לב כי הצד-שכנגד או הפרקליט המייצג אותו חטא או נהג בצורה פסולה, בלתי הוגנת או בלתי הולמת, עליו להביע זאת בכתב או בעל-פה, אם כי לעולם בצורה מנומסת ומרוסנת... אך אם מתחייבת בנסיבות הענין טענה עובדתית שיש בה משום הבעת בקורת, אם קשה היא, על התנהגותו של הפרקליט של הצד שכנגד, הרי אין עורר הדין רשאי לחוס על חברו למקצוע אך ורק בשל הזיקה המקצועית האמורה בין השניים."

לדעתנו, פסק הדין הנ"ל לא רק שאינו תומך בטענת המערערת, אלא נהפוך הוא:

א. דברי המערערת במכתבה למתלונן הינם ההיפך מאותה לשון מאופקת ומרוסנת הנדרשת לפי פסק-הדין.

ב. לא מצאנו בסעיף 5 למכתב המערערת כל "טענה עובדתית" על התנהגות המתלונן, שלפי פסק הדין ניתן להגיב עליה על מנת להגן על אינטרסו הלקוח שלה.

על כגון זה אומר כבי הנשיא שמגר בעמ' 222 לפסק דינו: **"כאמור לעיל, מדובר על תיאור עובדתי ולא על תארי גנאי וכיוצא באלה ביטויים אשר ממילא אינם נחוצים כלל כדי להציג בפני בית המשפט את הנתונים לאשורם."**

ג. התבטאותה הנ"ל של הנאשמת חורגת מהנורמה שלקבעה בפסיקתה בהי"ש העליון, וכפי שמצאה את ביטוייה, בין השאר, בדברי כבי השופט בייסקי (בעל"ע 15/83 פד"י ל"ח ע' 2 ו' 472 ואילך): **"חובתו של עו"ד לנהוג בשובה ונחת ולנקוט בשפה מנומסת, מאופקת ומרוסנת... שימוש בשפה או בביטויים**

פוגעים ובסגנון בוטה, או מעליב, חייב להיות מחוץ למילוונו השימושי של עו"ד".

ד. קשה לקבל את עמדת בי"כ המשיב כי לגבי ההרשעה עצמה (להבדיל מלעניין העונש) אין להתחשב בשום מצרה של התבטאותו, בנסיבות מקלות או "פרובוקציה" מצד החבר שלו נכתבו הדברים. אמנם נאמר באותו פס"ד "תהיה הידיבות אשר תהיה ותהא דעתו של עו"ד על חברו או על יריבו אשר תהא, אסור לו לתת פירוק לרגשותיו עד כדי שימוש בשפה או בביטויים פוגעים ובסגנון בוטה או מעליב" - אך יש לשים לב שהמדובר היה במקרה של שימוש בביטויים עולבים ופוגעים המייחסים תכונות שליליות לחבר למקצוע כמו "הוא שקרן ורמאי בעל התנהגות סוטה ובעל נטיות למרמה ומנצל את תארו כעו"ד כדי לרמות אנשים ולאיים עליהם". ביטויים כאלה לא ייכתבו ע"י עו"ד על חברו בשום מקרה, גם אם יוכיח כי נכונים הם וגם אם קדמה להם התגרות מצד החבר. אולם לגבי ביטויים שאינם בוטים ומציינים עובדות שיש בהם משום הטלת דופי בחבר, כשחבר כותב זאת כדי לקיים חובתו לייצג ענייני לקוחו כמיטב יכולתו. - נתקבלה ע"י ביהמ"ש העליון (כבי השופט שמגר, כתארו אז), בעל"ע 6/77 (פד"י ל"ב ע' 222) עמדת בית הדין המשמעתי הארצי (בד"א 31/76) כי יש לאפשר לנאשם להוכיח את נכונות דבריו ולא להוציאם מהקשרם, ואם אכן יוכיח כי העובדות שיוחס לחבריו נכונות ואמיתיות הן, יתכן שאין עבירה משמעתית בכך שהוא מעלה אותן על הכתב. התעלמות מהתנהגות פסולה של עו"ד יריב רק מחשש פגיעה ביחס החברי כלפיו עלולה להיחשב כעבירה של זלזול ביצוג הלקוח ויש לשקול זאת היטב.

ה. שונה הדבר במקרה שלנו, בו היתה ההתבטאות פוגעת ומעליבה בחבר למקצוע ללא כל צורך ענייני לשמירה על ענייני הלקוח. על כן הרשעתה של הנאשמת בבית הדין קמא בדין יסודה ותישאר על כנה."

למרות האמור לעיל, החליט בית הדין הארצי להקל בעונשה של המערערת, בין השאר משום שגרס כי "יש להתחשב בהקנטה ובקינטור שהיו במכתב המתלונן שהופנה ללקוחתה של המערערת, וכן יש לקחת בחשבון שההתבטאות הפסולה לא היתה מכוונת לעו"ד עצמו או לאופיו האישי, אלא ל"הנחה" שהופיעה במכתבו ללקוחתה של המערערת."

אשר על כן החליט בית הדין להמיר את עונש ההשעיה על תנאי שנגזר על המערערת בבית הדין המשמעתי המחוזי באזהרה, והורה על פרסום פסק הדין ללא ציון שמה.

בד"א 55/90 בהרכב: עו"ד יהודה צמח - אב"ד, עו"ד עודד רקובר ועו"ד שחור; פס"ד מיום 16.9.91.

מה הדין כששני עו"ד

מחזיקים ביפוי-כוח סותרים
שניתנו ע"י אותו הלקוח?

העובדות: ב"עט ואתיקה" מס' 12 פורסמה חוות-דעת ועדת האתיקה, לפיה עו"ד המחזיק ביפוי-כוח מלקוח, אינו רשאי להפקיע את הטיפול בתיק מעמיתו, המחזיק גם הוא ביפוי כוח לטפל באותו העניין.

חוות-דעת זו ניתנה בזמנה לפי בקשת חבר (להלן: עו"ד א'), אשר פנה לוועדה וסיפר, כי קיבל מלקוח השהוה בחו"ל יפוי כוח באמצעות הפקסימיליה, לטפל בעניין משפטי מסויים. במהלך הטיפול התברר לו כי עמיתו (להלן: עו"ד ב'), המחזיק גם הוא ביפוי כוח בלתי חוזר. מאותו הלקוח ובאותו העניין, מבקש לבטל באמצעותו את יפוי הכוח שניתן לו (לעו"ד א').

לאור זאת, הוציאה הוועדה חוות דעת בה נאמר, כי "עו"ד המחזיק בידיו יפוי-כוח תקף אינו מנוע מלפעול על פיו ואין צורך במקרה כזה לקבל כתב-שחרור מעמיתו. אם קיימים עורכי דין נוספים שלהם יפוי-כוח מאותו הלקוח, על ביהמ"ש להכריע ביניהם כאשר יטענו לאי שורות או אי תקפות יפוי-הכוח".

בעקבות פרסום חוות-הדעת ב"עט ואתיקה" פנו לוועדת האתיקה חברים רבים אשר העירו, כי לכאורה יש בחוות-הדעת הזו משום סתירה לאמור בכללים 27 ו-28 לכללי האתיקה המקצועית התשמ"ו. כללים אלה קובעים כי לא יקבל עורך-דין עניין שהוא בטיפולו של עורך-דין אחר, אלא אם כן הסכים לכך בכתב עורך הדין האחר, ואם נודע לו על כך לאחר שהתחיל בטיפול, יעכב המשך טיפולו עד לקבלת ההיתר כאמור.

לאור זאת מבקשת ועדת האתיקה להבהיר
כדלקמן:

על עורך הדין, בטרם קבלו יפוי-כוח מלקוחו, לברר אם הלקוח כבר נתן יפוי-כוח קודם באותו עניין לעורך-דין (להבדיל מהתייעצות גרידא עם עו"ד אחר, שאינה מחייבת מתן כתב-שחרור). במידה ומתברר שכך היה, עליו לפעול לפי הוראות 27 ו-28 לכללי האתיקה המקצועית.

ברם, ייתכנו מקרים בהם עורך-הדין קיבל יפוי-כוח בנסיבות שבהן נבצר ממנו לברר את שאלת קיומו של ייצוג קודם או מקביל (כגון, כשהלקוח שוהה בחו"ל ומעביר את יפוי הכוח דרך צד ג' או ע"י משלוח בפקסימיליה), ועל כן מן הראוי שבמקרה כזה שאלת תקפותו של יפוי-כוח סותר תובא להכרעת ביהמ"ש. למען הסר ספק הוועדה מדגישה, כי בכל מקרה שבו

מתברר לעורך-הדין כי יפוי-הכוח שבידו ניתן בעת שהיה קיים כבר יפוי-כוח אחר שניתן לעמיתו וטרם בוטל - חייב הוא להפסיק את טיפולו כל עוד לא נתקבל כתב-שחרור ממחזיק יפוי-הכוח הראשון.

כאשר אין לעורך-הדין אפשרות לברר מועדי מתן יפוי-הכוח הסותרים, עליו לפנות לביהמ"ש המוסמך ולבקש את הכרעתו.

עו"ד ולקוחו

טובת הלקוח גוברת על

החובה החברית לעמית מקצוע
להעתר לבקשה לביטול פס"ד
שניתן במעמד צד אחד

העובדות: בתיק המתנהל בבית-הדין האזורי לעבודה בתי"א ניתן פסק-דין לטובת התובעת בהעדר התייצבות הנתבעים ובא-כוחם. בי"כ הנתבעים הגיש בקשה לעיכוב ביצוע פסק-הדין ולביטולו, בנימוק כי נמנע ממנו להתייצב לדיון עקב טעות משרדית. הוא פנה לבי"כ התובעת וביקשו להסכים לבקשה.

בפנייתו לוועדת האתיקה כותב בי"כ התובעת: "נתתי הסכמתי לעיכוב ביצוע פסק הדין, ואולם באשר לביטולו - הורתני לקוחתי באופן חד משמעי שלא ליתן את הסכמתי. כך נקלעתי לדילמה בין חובתי כלפי מרשתי ובין חובתי החברית לחבר-למקצוע, אשר בבקשתו אף מצייין כי אם לא יבוטל פסק הדין, הוא ישא באופן אישי בתוצאות הכספיות של ביצועו. אודה לכם אם תעיינו בבקשתי זו בדחיפות (מאחר שבי"כ הנתבעים ממתין לתגובתי לבקשה לביטול פסק הדין) ותנחוני כיצד לנהוג מבחינה אתית."

החלטת ועדת האתיקה: על עורך-הדין לפעול בעניין זה לפי הוראת כלל 26 לכללי האתיקה המקצועית התשמ"ו-1986, שזו לשונו:

"בכל עניין מקצועי יגלה עורך דין יחס חברי כלפי חברו למקצוע ולא ימנע ממנו כל הקלה שאין בה כדי לפגוע בעניינו של רוקח. ובכלל זה יסכים לבקשה לשויון מועד כאשר חברו וקרא לשירות מיכואים פעיל. חלה או שרדי באבול: לעניין סעיף זה. פניעה בעניינו של לקוח - פניעה משמעותית שיש בה כדי לרומם לרקוח נוק של מסג.

לדעת הוועדה, הענות לבקשת העמית בנסיבות דגן יש בה כדי לגרום פגיעה משמעותית לתובעת, ועל כן, בהעדר הסכמתה, חייב עורך-הדין לכבד את רצונה ולסרב להעתר לבקשת עמיתו לביטול פסק הדין.

כותבים לוועדת האתיקה:

"מעולם לא נתקלתי במוסד המטפל בציבור הפונה אלי בצורה כה יעילה ואוהדת"

בין הייבול"ה היומי של עשרות המכתבים המגיעים לשולחנה של ועדת האתיקה של ועד מחוז ת"א, ובהם מכתבי תלונה של לקוחות, מכתבי תגובה של עורכי הדין, בקשות לחוות דעת וכיו"ב - יש, פה ושם, גם מכתבים מסוג שונה. כזה הוא המכתב שנשלח באחרונה לוועדה והמובא להלן כלשונה:

"בתאריך 8.11.1991, פניתי אליכם בעת מצוקה קשה וביקשתי את עזרתכם בשחרור תיק משפטי מידי עורך דין. הבעתי את מלוא מצוקתי בבקשתי הני"ל, ומאחר ומדובר היה בתיק ענק, של קרוב לחצי מיליון ש"ח, אשר בו הייתי הנתבע כתוצאה מחתימת ערבות, והפצתי לתקן את הגנתי, אך הדבר נמנע ממני ע"י עורך הדין שייצג אותי. חרף דברי הרהב שהשמיע באוזני אותו עו"ד, ואשר ייאש אותי באומרו כי לא אצליח לקבל את התיק אלא בתשלום של - 5,000 דולר וגם זאת לאחר זמן רב - פניתי אליכם בדחילו וברחימו.

לתדהמתי ולהפתעתי הרבה, נתקלתי מצדכם ביחס אוהד, מסביר ומבין, ובמיוחד מצד מזכירת ועדת האתיקה, אשר עודדה את רוחי, טיפלה בנושא במסירות, באדיבות, במהירות ובהתחשבות אין קץ, והוועדה הנכבדה פתרה הנושא בצורה משיבעת רצון מצדי.

לאור יחס נפלא ומתחשב אשר זכיתי מצדכם, מפתיעה אותי מאוד הטענה מצד פירסומים שונים, המלעזיזים כלפיכם ומאשימים אותכם בסחבת ובעיוני דין וביחס מזלזל כלפי הציבור הרגיל.

הנני מוכן להצהיר כלפי עדה כי מעולם לא נתקלתי במוסד ציבורי כלשהו אשר מטפל בציבור הפונה אליו והמצוי במצוקה בצורה כה יעילה וכה אוהדת אשר מביאה פתרון באופן יעיל ומועיל.

הנכם רשאים להתשמש במכתב זה בכל צורה ובכל מקום ובכל פרסום אשר יעלה מלפניכם."

**בכבוד רב ובהוקרה,
משה שקדי**

אוגדן "עט ואתיקה"

אוגדן מהודר לשמירה ותיק גליונות "עט ואתיקה" ניתן להשגה בלשכת-הקשר של ועד מחוז ת"א בבניין היכל המשפט בתל-אביב. הכמות מוגבלת!

חסיון

עו"ד חייב להעיד בתביעה נגד לקוחו בשל אי תשלום שכר חוקר פרטי שנשכר ע"י הלקוח

העובדות: עורך דין ייצג לקוח בתביעה אזרחית שהגיש בשמו. מאחר וכתובת הנתבעות לא היתה ידועה ללקוח, הפנה אותו עורך הדין לחוקר פרטי, אשר השיג עבורו את הכתובת המבוקשת. על אף שהלקוח התחייב בלשם לחוקר את שכר טרחתו, הוא לא עשה כן, ועל כן הגיש נגדו החוקר תביעה משפטית. עורך הדין קיבל הזמנה להעיד בבית המשפט בתביעה זו מטעם התובע ואף נתבקש להביא עמו את תיק הלקוח.

בפנייתו לוועדת האתיקה שואל עורך הדין: "האם החסיון המקצועי חל גם על דברים שאינם במסגרת טיפול משפטי ישיר שלי, אלא דברים שהוחלפו במשרדי בין לקוחי לבין החוקר הפרטי שביצע עבורו את השירות ואשר קשורים לתביעה שבטיפול?"

חוות דעת ועדת האתיקה: לדעת הוועדה, בנסיבות המקרה, חייב עורך הדין להופיע בהמ"ש ולהעיד כפי שיתבקש, שכן החסיון המקצועי אינו חל על דברים שהוחלפו בין הלקוח לחוקר הפרטי ואשר עורך הדין היה עד להם. אשר לחשיפת תיק הלקוח כבהמ"ש - על עורך הדין לטעון לחסיון על כל מסמך המצוי בתיק והקשור עם לקוחו, ולבקש את בהמ"ש להחליט.

ניגוד עניינים

הרשאי עו"ד לייצג במקביל את מרשו והצד שכנגד בשתי תביעות שונות?

העובדות: עורך דין מייצג קבלן בניין בתביעה שהגישו נגדו רוכשי דירות בבניין. בעקבות ההכרות שנוצרה בין עורך הדין לתובעים, פנה אליו אחד מהם בבקשה כי ייצגו בתביעה בענייני אישות כנגד בת זוגו. בפנייתו לוועדת האתיקה שואל עורך הדין: האם אני רשאי לייצג את האישה בתביעה בענייני מעמד אישי? ייצוין, כי הקבלן נתן את הסכמתו לכך שאייצג את הצד-שכנגד שלו מהתביעה האחרת.

חוות דעת ועדת האתיקה: לדעת הוועדה, אין מניעה כי עורך הדין יקבל על עצמו את הייצוג בתביעה בענייני המעמד האישי ובלבד שעניין האישות אינו מערב את הדירה בבניין שבגינה הוגשה התביעה כנגד מרשו הקבלן. אם אכן קיים קשר כזה, הרי לדעת הוועדה, מנוע עורך הדין מלקבל על עצמו את הייצוג.